



Oikeustapauskokoelma

UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (laajennettu toinen jaosto)

3 päivänä lokakuuta 2012*

Oikeus tutustua asiakirjoihin — Asetus (EY) N:o 1049/2001 — Pyyntö saada tutustua Kroatiaassa toimineiden Euroopan unionin tarkkailijoiden selontekoihin ajanjaksolta 1.–31.8.1995 — Asiakirjaan tutustumista koskevan oikeuden epääminen — Kansainvälisten suhteiden suojalle aiheutuvan vahingon vaara — Tietojen aikaisempi ilmaiseminen

Asiassa T-465/09,

Ivan Jurašinović, kotipaikka Angers (Ranska), edustajinaan asianajajat M. Jarry ja N. Amara-Lebret,

kantajana,

vastaan

Euroopan unionin neuvosto, asiamiehinnään aluksi C. Fekete ja K. Zieleškiewicz, sittemmin Fekete ja J. Herrmann,

vastaajana,

jossa vaaditaan ensisijaisesti kumoamaan 21.9.2009 tehty neuvoston päätös, jolla myönnettiin oikeus tutustua tiettyihin Kninin alueella Kroatiaassa toimineiden Euroopan unionin tarkkailijoiden laatimiin selontekoihin ajanjaksolta 1.–31.8.1995,

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (laajennettu toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja N. J. Forwood sekä tuomarit F. Dehousse, M. Prek, J. Schwarcz (esittelevä tuomari) ja A. Popescu,

kirjaaja: hallintovirkamies C. Kristensen,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 25.4.2012 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

tuomion

Asian tausta

- 1 Kantaja I. Jurašinović pyysi Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi 30.5.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1049/2001 (EYVL L 145, s. 43) nojalla Euroopan unionin neuvoston pääsihteeriltä oikeutta tutustua Kninin alueella Kroatiaassa toimineiden Euroopan unionin tarkkailijoiden laatimiin selontekoihin ajanjaksolta 1.–31.8.1995 (jäljempänä selonteot) ja asiakirjoihin, joiden viite on ”ECMM RC Knin Log reports”.
- 2 Neuvoston pääsihteerin ilmoitti 27.5.2009 päivätyllä kirjeellä kantajalle, että koska hänen hakemuksensa koski todennäköisesti hyvin suurta määrää erittäin arkaluonteisia asiakirjoja, tutustumispyyntöön vastaamisen määräaika oli jatkettava asetuksen N:o 1049/2001 7 artiklan 3 kohdan mukaisesti.
- 3 Neuvoston pääsihteerin hylkäsi 17.6.2009 tekemällään päätöksellä kantajan hakemuksen saada tutustua asiakirjoihin vedoten asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 1 kohdan a alakohdan kolmannessa luetelmakohdassa mainittuun poikkeukseen, jolla suojataan kansainvälisiä suhteita koskevaa yleistä etua, mitä se perusteli yhtäältä sillä, että jos pyydettyjen asiakirjojen sisältämät tiedot ilmaistaisiin, ne voisivat aiheuttaa uusia ongelmia unionin ja entisen Jugoslavian konfliktin eri osapuolten ja muiden asianomaisten maiden välillä, ja toisaalta sillä, että asiakirjat sisältyivät arkistokokoelmaan, jonka unioni oli antanut syyttäjän ja puolustuksen käyttöön oikeudenkäyntimenettelyssä, joka oli vireillä A. Gotovinaa vastaan Yhdistyneiden Kansakuntien perustamassa entisen Jugoslavian alueen kansainvälisessä rikostuomioistuimessa (jäljempänä kansainvälinen rikostuomioistuin).
- 4 Kantaja esitti 27.6.2009 päivätyllä kirjeellään asiakirjoihin tutustumista koskevan uudistetun hakemuksen (jäljempänä uudistettu hakemus).
- 5 Neuvoston pääsihteerin ilmoitti 2.7.2009 päivätyllä kirjeellä kantajalle, että uudistettu hakemus käsiteltäisiin 1.10.2009 mennessä, ja kantaja riitautti tämän määräajan.
- 6 Neuvosto myönsi 21.9.2009 tekemällään päätöksellä kantajalle oikeuden tutustua kahdeksan selonteon tiettyihin osiin ja hylkäsi tutustumista koskevan hakemuksen muilta osin (jäljempänä riidanalainen päätös).
- 7 Neuvosto muistutti riidanalaisessa päätöksessä ensiksi kantajan hakemuksen kohteesta ja laajuudesta sekä Euroopan yhteisön tarkkailijavaltuuskuunnan (jäljempänä tarkkailijavaltuuskuunta) toiminnan tavoitteesta entisen Jugoslavian konfliktien aikana ja olosuhteista, joissa tarkkailijavaltuuskuunta hoiti tehtävänsä. Toiseksi se ilmoitti, ettei sen hallussa ollut asiakirjaa, jonka viite oli ”ECMM RC Knin Log reports”. Kolmanneksi neuvosto totesi, että selontekojen julkistaminen olisi vastoin unionin etuja, sillä se vaarantaisi unionin ja sen jäsenvaltioiden kansainväliset suhteet tämän Euroopan alueen maihin sekä yleisen turvallisuuden, etenkin tarkkailijoiden, todistajien ja muiden tietolähteiden turvallisuuden ja fyysisen koskemattomuuden, sillä heidän henkilöllisyytensä ja mielipiteensä tulisivat julki, jos selontekojen sisältämät tiedot ilmaistaisiin. Neuvosto katsoi neljänneksi, että selonteot olivat hyvin arkaluonteisia, vaikka niissä käsitellyistä tapahtumista olikin kulunut jo 14 vuotta. Viidenneksi se katsoi, ettei olemassa ollut kantajan uudistetussa hakemuksessaan esittämää erityistä intressiä selvittää, mitä todellisuudessa oli tapahtunut, ja käynnistää tätä varten oikeudenkäyntimenettelyjä sotarikollisia vastaan, jotta uhrit saisivat korvauksen. Kuudenneksi neuvosto ilmoitti kantajalle antaneensa kansainväliselle rikostuomioistuimelle oikeuden tutustua selontekoihin Gotovinaa vastaan vireillä olleessa menettelyssä Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston perustaman kansainvälisen tuomioistuimen kanssa tehtävää kansainvälistä yhteistyötä koskevan periaatteen mukaisesti. Seitsemänneksi se luopui väitteestään, joka koski vireillä olevien rikosasioiden käsittelyn sujuvuutta. Lopuksi neuvosto myönsi oikeuden tutustua kahdeksan selonteon tiettyihin osiin ja kieltäytyi

luovuttamasta muita selontekoja vedoten poikkeuksiin, jotka perustuvat asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 1 kohdan a alakohdan ensimmäisessä ja kolmannessa luetelmakohtassa tarkoitettuun yleisen turvallisuuden ja kansainvälisten suhteiden suojaan.

- 8 Neuvosto luetteli riidanalaisen päätöksen liitteessä tarkkailijavaltuuskunnan ajanjaksolta 1.–31.8.1995 laatimat 205 selontekoa, joita tutustumista koskeva hakemus koski.

Menettely ja asianosaisten vaatimukset

- 9 Kantaja nosti käsiteltävän kanteen unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 18.9.2009 toimittamallaan kannekirjelmällä.
- 10 Kantaja vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin
- kumoaa riidanalaisen päätöksen
 - velvoittaa neuvoston maksamaan kantajalle 2 000 euroa (veroton määrä) tai 2 392 euroa (verollinen määrä) oikeudenkäyntikuluja kannekirjelmän rekisteröintipäivästä laskettavine, Euroopan keskuspankin ilmoittaman koron mukaisine korkoineen.
- 11 Neuvosto vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin
- hylkää kanteen perusteettomana
 - velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.
- 12 Unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 21.1.2010 toimittamallaan kirjelmällä kantaja kehotti unionin yleistä tuomioistuinta pyytämään prosessinjohtotoimena, että sille toimitettaisiin yhtäältä neuvoston tai unionin toimivaltaisen elimen päätökset, jotka koskivat niiden asiakirjojen luovuttamista kansainväliselle rikostuomioistuimelle, joita tämä oli pyytänyt Gotovinan oikeudenkäynnin yhteydessä, ja toisaalta neuvoston tai unionin toimivaltaisen elimen mainittujen asiakirjojen mukana lähettämät saatekirjeet.
- 13 Kantaja ei esittänyt vastinetta asetetussa määräajassa, ja kirjallinen menettely päätettiin 19.4.2010.
- 14 Unionin yleinen tuomioistuin kehotti prosessinjohtotoimena neuvostoa ilmoittamaan sille, mitkä riidanalaisen päätöksen liitteessä luetelluista 205 selonteosta oli toimitettu Gotovinan puolustukselle häntä vastaan kansainvälisessä rikostuomioistuimessa vireille pannun menettelyn yhteydessä.
- 15 Neuvosto pyysi 28.10., 28.11. ja 19.12.2011 päivätyillä kirjeillä pidentämään unionin yleisen tuomioistuimen esittämään kysymykseen vastaamisen määräaika ensiksi 6.1.2012 ja sitten 16.2.2012 saakka. Unionin yleinen tuomioistuin hyväksyi pyynnöt, ja neuvosto vastasi mainittuun kysymykseen 16.2.2012.
- 16 Kantaja esitti 2.12.2011 päivätyllä kirjeellä huomautuksensa unionin yleisen tuomioistuimen päätöksestä pidentää neuvostolle annettua määräaika edellä mainittuun kysymykseen vastaamiseksi 6.1.2012 saakka ja esitti kansainvälisen rikostuomioistuimen ensimmäisen asteen ensimmäisen jaoston 14.4.2011 asiassa syyttäjää vastaan Ante Gotovina, Ivan Čermak ja Mladen Markač antaman ratkaisun. Hän pyysi lisäksi, että neuvoston asiamiehiä kiellettäisiin esiintymästä asian käsittelyssä unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 41 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisesti. Kyseinen kirje otettiin asiakirja-aineistoon, ja neuvosto esitti huomautuksensa 13.1.2012.

- 17 Alun perin 16.11.2011 pidettäväksi määrätty istunto siirrettiin neuvoston pyynnöstä kolmesti pidettäväksi ensin 18.12.2011, sitten 18.1.2012 ja vielä 21.3.2012, minkä jälkeen se siirrettiin kantajan pyynnöstä kerran pidettäväksi 25.4.2012.

Oikeudellinen arviointi

Riidanalaisen päätöksen kumoamista koskevan vaatimuksen perusteltavuus

- 18 Kantaja esittää riidanalaisen päätöksen riitauttamisen tueksi kolme kanneperustetta, joista ensimmäisen mukaan asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 1 kohdan a alakohdan kolmannessa luetelmakohdassa tarkoitettua kansainvälisiin suhteisiin liittyvän yleisen edun suojaaja ei ole vahingoitettu, joista toisen mukaan asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 1 kohdan a alakohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa tarkoitettua yleiseen turvallisuuteen liittyvän yleisen edun suojaaja ei ole vahingoitettu ja joista kolmannen mukaan tiedot on ilmaistu jo aiemmin.
- 19 Aluksi on todettava, että neuvosto kieltäytyi luovuttamasta kantajalle kaikkia niitä 205 selontekoa, joihin tämä halusi tutustua, vetoamalla riidanalaisessa päätöksessä poikkeuksiin, jotka koskivat sekä kansainvälisiin suhteisiin liittyvän yleisen edun että yleiseen turvallisuuteen liittyvän yleisen edun suojaaja.
- 20 Jotta riidanalainen päätös olisi oikeudellisesti perusteltu, riittää, että neuvosto on kieltänyt tutustumisen selontekoihin vetoamalla perustellusti jompaankumpaan näistä kahdesta poikkeuksesta.
- 21 Ensiksi on siis tarkasteltava ensimmäistä kanneperustetta, jonka mukaan asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 1 kohdan a alakohdan kolmannessa luetelmakohdassa tarkoitettua kansainvälisiin suhteisiin liittyvän yleisen edun suojaaja ei ole vahingoitettu.

Ensimmäinen kanneperuste, jonka mukaan asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 1 kohdan a alakohdan kolmannessa luetelmakohdassa tarkoitettua kansainvälisiin suhteisiin liittyvän yleisen edun suojaaja ei ole vahingoitettu.

– Alustavat huomautukset

- 22 Aivan aluksi on muistettava, että asetuksella N:o 1049/2001 pyritään antamaan yleisölle mahdollisimman laaja oikeus tutustua toimielinten asiakirjoihin, kuten sen neljännestä perustelukappaleesta ja 1 artiklasta käy ilmi (yhdistetyt asiat C-39/05 P ja C-52/05 P, Ruotsi ja Turco v. neuvosto, tuomio 1.7.2008, Kok., s. I-4723, 33 kohta).
- 23 Tätä oikeutta koskevat kuitenkin tietyt yleistä tai yksityistä etua koskeviin syihin perustuvat rajoitukset (asia C-266/05 P, Sison v. neuvosto, tuomio 1.2.2007, Kok., s. I-1233, 62 kohta).
- 24 Tarkemmin sanoen ja asetuksen N:o 1049/2001 johdanto-osan 11 perustelukappaleen mukaisesti 4 artiklassa säädetään, että toimielimet kieltäytyvät antamasta tutustuttavaksi asiakirjaa, jonka sisältämien tietojen ilmaiseminen vahingoittaisi kyseisellä artiklalla suojattuja etuja (yhdistetyt asiat C-514/07 P, C-528/07 P ja C-532/07 P, Ruotsi ym. v. API ja komissio, tuomio 21.9.2010, Kok., s. I-8533, 71 kohta).
- 25 Kun toimielintä pyydetään ilmaisemaan asiakirjan sisältämiä tietoja, sen on arvioitava jokaisessa yksittäistapauksessa, kuuluuko tämä asiakirja asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklassa lueteltujen niiden poikkeusten soveltamisalaan, jotka koskevat yleisön oikeutta tutustua toimielinten asiakirjoihin (ks.

vastaavasti edellä 22 kohdassa mainittu asia Ruotsi ja Turco v. neuvosto, tuomion 35 kohta). Kun otetaan huomioon tämän asetuksen tavoitteet, näitä poikkeuksia on tulkittava ja sovellettava suppeasti (edellä 22 kohdassa mainittu asia Ruotsi ja Turco v. neuvosto, tuomion 36 kohta).

- 26 Oikeuskäytännössä on kuitenkin todettu, että asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa turvattujen etujen erityisen herkkä ja olennainen luonne ja se, että toimielin on mainitun säännöksen mukaan velvollinen olemaan antamatta tutustuttavaksi asiakirjaa, jonka sisältämien tietojen ilmaiseminen vahingoittaisi näitä etuja, johtaa siihen, että päätös, joka toimielimen on siten tehtävä, on monitahoinen ja arkaluonteinen ja edellyttää aivan erityistä huolellisuutta. Tällainen päätös vaatii näin ollen harkintavaltaa (edellä 23 kohdassa mainittu asia Sison v. neuvosto, tuomion 35 kohta).
- 27 Lisäksi on mainittava, että asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa esitetyt arviointiperusteet ovat hyvin yleisiä, koska asiakirjaan tutustumista koskeva oikeus on näet evättävä silloin, kun – kuten kyseisen säännöksen sanamuodosta ilmenee – kyseisen asiakirjan sisältämien tietojen ilmaiseminen ”vahingoittaisi” sellaisen ”yleisen edun” suojaa, joka koskee muun muassa ”kansainvälisiä suhteita” (edellä 23 kohdassa mainittu asia Sison v. neuvosto, tuomion 36 kohta).
- 28 Tästä seuraa, että valvonnan, jota unionin yleinen tuomioistuin harjoittaa suhteessa toimielinten sellaisiin päätöksiin, joilla evätään oikeus tutustua asiakirjoihin asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetyn yleistä etua koskevan poikkeuksen perusteella, on kohdistuttava ainoastaan siihen, että menettelyä ja perusteluvelvollisuutta koskevia sääntöjä on noudatettu, että tosiseikat pitävät asiallisesti paikkansa, että näitä tosiseikkoja ei ole arvioitu ilmeisen virheellisesti ja ettei harkintavaltaa ole käytetty väärin (edellä 23 kohdassa mainittu asia Sison v. neuvosto, tuomion 34 kohta).

– Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 29 Kantaja väittää ensimmäisellä kanneperusteellaan ensiksi, että kansainvälisiin suhteisiin liittyvän yleisen edun suoja ei sovelleta selontekoihin, koska ne ovat luonteeltaan neutraaleja, eivätkä niihin sisältyvät arvioinnit ja arviot voi kyseenalaistaa tätä neutraaliutta. Selontekojen luovuttaminen 14 vuotta niissä kuvattujen tapahtumien jälkeen voisi auttaa selvittämään historiallisen totuuden ja vahvistamaan uhrien oikeuden saada korvausta vahingoistaan. Kun toiseksi otetaan huomioon, että selonteot on laadittu 14 vuotta sitten, niiden luovuttaminen ei kantajan mukaan voi vahingoittaa kyseistä yleistä etua, vaan sillä sen sijaan varmistetaan syytteenpano mahdollisista sotarikoksista. Kantaja katsoo kolmanneksi, etteivät selonteot ole arkaluonteisia asiakirjoja, koska niitä ei ole luokiteltu sellaisiksi asetuksen N:o 1049/2001 9 artiklan mukaisesti.
- 30 Neuvosto kiistää kantajan väitteet.
- 31 Ensiksi on muistettava, että neuvosto korosti riidanalaisessa päätöksessä ensiksi tarkkailijavaltuuskunnan operaation tavoitteita ja olosuhteita, joissa operaatio toteutettiin. Riidanalaisen päätöksen 7 kohdassa mainitaankin, että ”tarkkailijavaltuuskunnan ensisijaisena tavoitteena oli seurata poliittisen tilanteen ja turvallisuustilanteen kehittymistä Länsi-Balkanilla sekä osallistua rajavalvontaan ja etnisten kysymysten ja pakolaisten paluun seurantaan”. Neuvosto täsmensi tästä, että selonteot sisälsivät päivittäisiä tapahtumia, erityistilanteita ja ajankohtaisia asioita koskevia raportteja sekä viikkokatsauksia, joita tarkkailijavaltuuskunnan tarkkailijat olivat laatineet Kninin alueella ajanjaksolta 1.–31.8.1995.
- 32 Mainitussa riidanalaisen päätöksen 7 kohdassa neuvosto täsmensi myös eri selontekoihin sisältyvien tietojen luonnetta toteamalla, että ne koskivat erityisesti ”aseistettujen joukkojen ja poliisivoimien liikkeiden ja toiminnan seuranta ja analysointia, mukaan luettuina pommitukset, tulitauon rikkomiset, tulitukset ja muut sotilaalliset näkökohdat, sekä tarkkailijoiden ja yhteyshenkilöiden välisiä keskusteluja sekä eri lähteistä saatuja tietoja”. Neuvoston mukaan selonteot sisälsivät lisäksi ”liikkumisvapautta ja

-rajoituksia koskevia havaintoja, poliittista seuranta, [erityisesti Kninin] alueella vierailleiden korkeiden virkamiesten ja kuntien virkamiesten lausuntoja ja keskusteluja aseistettujen joukkojen, poliisivoimien ja kansalaisyhteiskunnan [jäsenten] kanssa, ihmisoikeuksien seuranta [kuten tietoja] siviiliväestöön ja heidän omaisuuteensa kohdistuneista julmuuksista, evakuoinneista, kuolonuhreista, pakolaisvirroista ja pakolaisten kuljettamisesta, ja siviili-infrastruktuurin rakentamisen ja tuhoamisen sekä pommitusten vaikutusten seuranta”.

- 33 Neuvosto huomautti tarkkailijavaltuuskunnan toimintaoloista riidanalaisen päätöksen 8 kohdassa, että operaatio suoritettiin ”poliittisesti, sotilaallisesti ja ihmisoikeuksien kannalta varsin jännittyneessä ilmapiirissä” ja että useat selonteot laadittiin ”paikallisten toimijoiden ja todistajien kanssa käytyjen luottamuksellisten keskustelujen perusteella” ja selontekojen sisältö annettiin tiedoksi ainoastaan tarkkailijavaltuuskunnan johdolle ja paikallisille toimijoille.
- 34 Toiseksi neuvosto selvitti riidanalaisen päätöksen 9–12 kohdassa syyt, joiden vuoksi selontekoihin sisältyviä tietoja ei pääsääntöisesti voitu ilmaista kantajalle. Mainituissa 9 ja 11 kohdassa neuvosto vetoaa erityisesti kansainvälisiin suhteisiin liittyvän yleisen edun suojaa koskevaan poikkeukseen, ja 10 kohdassa tarkastellaan poikkeusta, joka koskee yleiseen turvallisuuteen liittyvän yleisen edun suojaa.
- 35 Riidanalaisen päätöksen 9 kohdassa neuvosto korostaa, että selontekojen julkistaminen ”vaarantaisi [unionin] ja sen jäsenvaltioiden kansainväliset ja edelleen hatarat suhteet alueeseen, sillä sen yhteydessä ilmaistaisiin yksityiskohtaisia tietoja tarkkailijavaltuuskunnan eri jäsenten tekemistä havainnoista, arvioinneista ja analyyseista, jotka koskevat alueen poliittista ja sotilaallista tilannetta sekä turvallisuustilannetta”. Neuvoston mukaan selontekojen sisällön paljastaminen olisi ”ristiriidassa sen kanssa, että tavoitteena oli antaa [unionille] mahdollisimman tarkkoja tietoja, jotta se saattoi määrittellä Länsi-Balkania koskevan politiikkansa”. Se totesi, että ”selontekojen luottamuksellisuuden säilyminen [tähän saakka] oli olennaisen tärkeää alueen maiden välisen vuoropuhelun ja yhteistyön tiivistämisen kannalta”.
- 36 Riidanalaisen päätöksen 11 ja 12 kohdassa neuvosto vastasi kantajan hallinnollisessa menettelyssä esittämiin väitteisiin, jotka koskivat sitä, että tapahtumista oli kulunut jo 14 vuotta ja että julkistamalla nämä luonteeltaan objektiiviset selonteot voitaisiin selvittää, mitä todella tapahtui, ja myötävaikuttaa siihen, että uhrit saisivat korvauksen kärsimistään menetyksistä ja vahingoista. Neuvosto katsoi tästä yhtäältä, että ”selonteot olivat vielä 14 vuotta niiden laatimisen jälkeen – erittäin arkaluonteisia, sillä ne sisälsivät tietoja alueesta, jolla vakauden lisääminen oli edelleen merkittävä huolenaihe”, ja toisaalta, ettei se voinut ”ottaa huomioon [kantajan] erityistä intressiä saada haltuunsa nämä selonteot”, koska sen oli sovellettavien säännösten nojalla ”päättävä [selontekojen] sisältämien tietojen ilmaisemisesta erga omnes”.
- 37 Kuten neuvosto huomauttaa vastineessa, toiseksi on korostettava, että olosuhteista, joissa tarkkailijavaltuuskunnan operaatio suoritettiin, ja selontekojen sisällöstä, sellaisena kuin se kuvataan riidanalaisessa päätöksessä, johtuu, että selonteot ovat erityisen arkaluonteisia. Ne sisältävät Kninin alueen poliittista ja sotilaallista tilannetta sekä turvallisuustilannetta koskevia havaintoja, arviointeja ja analyyseja, jotka laadittiin elokuussa 1995 kroatialaisten asevoimien hyökkäyksen, Operaatio Myrskyn, aikana ja sen jälkeen; operaatiolla vallattiin serbialaisilta asevoimilta takaisin Krajinan alue, joka oli vuodesta 1991 alkaen ollut osa Krajinan serbitasavaltaa.
- 38 Neuvoston tavoin on katsottava, että näiden huomautusten ja arviointien ja niiden pohjalta laadittujen analyyysien tarkoituksena oli selontekojen laadintahetkellä auttaa neuvostoa määrittelemään politiikka, jota unioni harjoittaisi suhteissaan konfliktin osapuoliin. Kun otetaan huomioon yleinen asiayhteys, jossa selonteot laadittiin, ja niiden sisältämät tiedot, neuvosto on perustellusti todennut, että selontekoihin sisältyvät havainnot ja arvioinnit olivat riidanalaisen päätöksen tekohetkellä edelleen arkaluonteisia, vaikka selontekojen taustalla olevat tosiseikat olivat tapahtuneet 14 vuotta aiemmin.

- 39 Tästä on muistutettava, kuten neuvostokin tekee riidanalaisessa päätöksessä ja vastineessa, että unionin Länsi-Balkanin alueen politiikalla pyritään tukemaan rauhaa, vakautta ja kestäväää alueellista sovintoa, jotta saadaan lujitettua näiden Euroopan maiden integroitumista unioniin, ja nämä ovat tavoitteita, joiden todenmukaisuutta tai asianmukaisuutta ei myöskään kantaja kiistä. Selontekoihin sisältyvien tietojen ja arviointien ilmaiseminen olisi riidanalaisen päätöksen tekohetkellä voinut vaarantaa näiden tavoitteiden saavuttamisen, sillä ilmaistut tiedot olisivat voineet synnyttää tai lisätä jännitteitä ja vihanpitoa entisen Jugoslavian konfliktien osapuolina olleiden maiden eri yhteisöjen ja Jugoslaviasta irtautuneiden maiden välillä, mikä olisi heikentänyt Länsi-Balkanin valtioiden luottamusta integroitumista kohtaan.
- 40 Neuvosto totesi siis riidanalaisessa päätöksessä perustellusti, että selontekoihin sisältyvien tietojen ilmaiseminen olisi voinut vaarantaa unionin tavoitteiden saavuttamisen tällä Euroopan alueella ja sitä kautta horjuttaa kansainvälisiä suhteita, sillä sen yhteydessä olisivat tulleet julki havainnot ja arvioinnit, joita tarkkailijavaltuuskunta oli tehnyt poliittisesta ja sotilaallisesta tilanteesta sekä turvallisuustilanteesta kroatialaisten ja Jugoslavian liittovaltion asevoimien välisen konfliktin ratkaisevassa vaiheessa.
- 41 Millään ensimmäisen kanneperusteen tueksi esitetyllä väitteellä ei voida kyseenalaistaa tätä päätelmää, eikä kantaja ole väittänyt, ettei neuvosto olisi tutkinut selontekoja konkreettisesti ja yksitellen.
- 42 Kun ensinnäkin tarkastellaan selontekojen väitettyä neutraaliutta, sillä tarkkailijavaltuuskunta ei ollut konfliktin osapuoli, on todettava, ettei tällä seikalla ole vaikutusta siihen, olisiko selontekoihin sisältyvien tietojen ilmaiseminen voinut vahingoittaa kansainvälisiin suhteisiin liittyvän yleisen edun suojaa.
- 43 Kuten neuvosto huomautti riidanalaisessa päätöksessä, selonteot sisältävät Kninin alueen poliittista ja sotilaallista tilannetta sekä turvallisuustilannetta koskevia havaintoja, arviointeja ja analyyseja elokuulta 1995. Jos nämä tiedot olisi ilmaistu siitä huolimatta, että ne olivat arkaluonteisia vielä riidanalaisen päätöksen tekohetkellä (ks. edellä 37 ja 38 kohta), ne olisivat voineet vaarantaa edellä 39 kohdassa mainittujen unionin tavoitteiden saavuttamisen ja luoda ilmapiirin, joka olisi heikentänyt Länsi-Balkanin valtioiden luottamusta niiden unioniin integroitumisen prosessiin. Näitä tietoja olisi lisäksi voitu pitää entisen Jugoslavian konfliktien eri osapuolista esitettyinä arvoperusteisina arvioina. Selontekojen sisältämien tietojen mahdollisen ilmaisemisen vaikutukset eivät siis ole yhteydessä tarkkailijavaltuuskunnan ja mainittujen selontekojen neutraaliuteen.
- 44 Kun toiseksi tarkastellaan väitettä, jonka mukaan selonteissa kuvattujen tosiseikkojen tapahtuma-ajan ja riidanalaisen päätöksen tekemisen välillä oli kulunut 14 vuotta, pelkästään tämä seikka ei osoita, että neuvosto olisi tehnyt ilmeisen arviointivirheen kieltäytyessään ilmoittamasta kaikkia mainittujen selontekojen sisältämiä tietoja. Sen perusteella, että 14 vuotta on lähes puolet asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 7 kohdassa tarkoitettusta 30 vuoden enimmäisajasta, jonka aikana asiakirjoja voidaan suojata poikkeuksen nojalla, ei voida osoittaa, ettei kansainvälisiin suhteisiin liittyvän yleisen edun suojaan perustuvaa poikkeusta olisi sovellettu asianmukaisesti.
- 45 Ainoa seikka, johon kantaja vetoaa tukeakseen väitettään siitä, että tilanne on palautunut normaaliksi ja että tästä syystä kaikki selontekojen sisältämät tiedot voidaan ilmaista, on Kroatian tasavallan liittyminen unioniin, jonka on tarkoitus tapahtua 1.7.2013. Tämä seikka ei kuitenkaan riitä osoittamaan, ettei selontekojen sisältämien tietojen ilmaiseminen olisi voinut riidanalaisen päätöksen tekohetkellä vahingoittaa yleistä etua, johon neuvosto käsiteltävässä asiassa vetoaa, kun otetaan huomioon selontekojen sisältö ja olosuhteet, joissa ne laadittiin, sellaisina kuin ne on kuvattu edellä 31–33 kohdassa, koska unioni ei ollut tehnyt riidanalaisen päätöksen tekohetkellä vielä päätöstä Kroatian tasavallan liittymisestä. Tämä seikka ei myöskään kyseenalaista neuvoston riidanalaisessa päätöksessä esittämää toteamusta siitä, että selontekojen luottamuksellisuuden säilyttäminen kyseiseen hetkeen saakka oli ollut olennaisen tärkeää Euroopan tämän alueen maiden välisen vuoropuhelun ja yhteistyön tiivistämisen kannalta.

- 46 Kuten neuvosto puolustuksessaan esittää, se, että näitä selontekoja pidettiin välttämättöminä kansainvälisen rikostuomioistuimen syyttäjän toteuttamien tutkinnan ja syytteenpanon kannalta Gotovinaa koskevan oikeudenkäynnin yhteydessä, tukee näkemystä siitä, että selonteot ovat edelleen arkaluonteisia huolimatta niiden laadinnasta kuluneesta ajasta.
- 47 Kun kolmanneksi tarkastellaan väitettä, jonka mukaan selontekojen perusteella voitaisiin määritellä historiallinen totuus ja taata uhrien oikeus korvaukseen, kantajan voidaan katsoa vetoavan ylivoimaiseen yleiseen etuun, jonka nojalla selontekojen sisältämät tiedot olisi pitänyt ilmaista. On kuitenkin muistettava, että asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 1 kohdan a alakohdan sanamuodosta ilmenee, että kyseisessä säännöksessä tarkoitettujen tutustumisoikeutta koskevien poikkeuksien osalta toimitella on velvollinen epäämään oikeuden silloin, kun asiakirjan sisältämien tietojen ilmaiseminen yleisölle voi vahingoittaa mainitulla säännöksellä suojattuja etuja, eikä tällaisessa tapauksessa, toisin kuin mitä muun muassa saman artiklan 2 kohdassa säädetään, ole tarvetta vertailla mainittujen etujen suojaamiseen liittyviä vaatimuksia ja muista eduista seuraavia vaatimuksia (edellä 23 kohdassa mainittu asia Sison v. neuvosto, tuomion 46 kohta). Väite on näin ollen hylättävä.
- 48 Siltä osin kuin kantaja vetoaa selontekojen sisältämien tietojen ilmaisemista koskevaan etuun tukeutuen kannekirjelmässä esitettyyn perusteeseen, jonka mukaan selonteot ovat ”ensisijaisen” tärkeitä hänen työssään asianajajana, ”joka on julkisesti ja tunnetusti sitoutunut saattamaan sotarikolliset oikeuden eteen”, tämä väite on hylättävä edellä 47 kohdassa esitetyistä syistä.
- 49 Istunnossa esitetystä väitteestä, joka koskee hyödyllisten asiakirjojen tutustuttavaksi antamiseen liittyvää yleistä etua, joka on vastapainona käsiteltävässä asiassa sovelletulle yleiseen etuun perustuvalla poikkeuksella, on muistutettava, että asetuksessa N:o 1049/2001 säädetään, että sen 4 artiklassa tarkoitettuja poikkeuksia ei sovelleta, jos ylivoimainen yleinen etu edellyttää kyseisen asiakirjan sisältämien tietojen ilmaisemista, kuitenkin ainoastaan artiklan 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen poikkeusten tapauksessa (ks. edellä 47 kohta).
- 50 Kantaja vetoaa neljänneksi siihen, ettei selontekoja ole luokiteltu asetuksen N:o 1049/2001 9 artiklassa tarkoitettulla tavalla, joten neuvosto ei voi vedota kansainvälisiin suhteisiin liittyvän yleisen edun suojaa koskevaan poikkeukseen. Neuvosto ei kantajan mukaan voi vastustaa selontekojen sisältämien tietojen ilmaisemista niiden arkaluonteisuuden perusteella, koska se ei missään vaiheessa luokitellut niitä arkaluonteisiksi.
- 51 Asetuksen N:o 1049/2001 9 artiklassa luodaan turvaluokiteltujen asiakirjojen tutustuttavaksi saamista koskeva järjestelmä, joka koskee erityisesti tutustumista koskevia hakemuksia käsitteleviä henkilöitä ja siltä taholta etukäteen saatavaa suostumusta, jolta asiakirja on peräisin. Asetuksen N:o 1049/2001 9 artiklan 4 kohdassa säädetään lisäksi, että päätös olla antamatta turvaluokiteltua asiakirjaa tutustuttavaksi on perusteltava siten, että asetuksen 4 artiklassa suojattuja etuja ei vahingoiteta. Kuten neuvosto toteaa, näistä säännöksistä ei johdu, ettei toimitella voisi kieltäytyä antamasta tutustuttavaksi sellaista asiakirjaa, jota ei ole luokiteltu arkaluonteiseksi, sillä perusteella, että asiakirjan sisältämät arkaluonteiset tiedot voisivat vahingoittaa kansainvälisiin suhteisiin liittyvän yleisen edun suojaa. Neuvosto ei siis ole tehnyt ilmeistä arviointivirhettä, kun se on vedonnut kansainvälisiin suhteisiin liittyvään poikkeukseen kietäytyäkseen antamasta tutustuttavaksi asiakirjoja, joita ei ole turvaluokiteltu.
- 52 Istunnossa otettiin viidenneksi esille mahdollisuus antaa tutustuttavaksi tiettyjä selontekojen osia siten, että toisistaan erotetaan selontekojen ne tiedot, joita koskee kansainvälisiin suhteisiin liittyvän yleisen edun suoja, ja ne erityisesti pelkästään tosiseikkoihin perustuvat tiedot, joilla voi olla merkitystä kantajalle.
- 53 Kuten neuvosto huomautti, on kuitenkin todettava, että viiteen niistä kahdeksasta selonteosta, jotka annettiin osittain kantajan tutustuttavaksi, sisältyneet yksityiskohtaiset tiedot esitetään otsikon ”Press reports” (lehdistöraportit) alla ja että neuvoston mukaan nämä tiedot on ilmaistu yleisölle. Muista

kolmesta selonteosta on todettava, etteivät ne sisällä lehdistöraportteja tai yhteenvedoja tapahtumista vaan niissä esitetään yleisiä tietoja paikallisesta tilanteesta. Näin ollen edeltävässä kohdassa esitetty väite ei voi menestyä sen taustalla olevan oletettaman vuoksi, koska kantajalle ilmaistut tosiseikat ovat tietoja, jotka oli julkistettu kyseisten selontekojen laatimisen hetkellä.

- 54 Viimeisin väite ja sitä kautta koko ensimmäinen kanneperuste on siis hylättävä. Tästä seuraa, ettei ole tarpeen tutkia toista kanneperustetta, jonka mukaan yleiseen turvallisuuteen liittyvän yleisen edun suojaaja ei ole vahingoitettu, koska neuvosto on käsiteltävässä asiassa soveltanut lainmukaisesti kansainvälisiin suhteisiin liittyvän yleisen edun suojaaja koskevaa poikkeusta ja koska se riittää perusteeksi kieltäytymiselle kaikkien selontekojen sisältämien tietojen tutkittavaksi antamisesta.

Kolmas kanneperuste, joka koskee tietojen aiempaa ilmaisemista

- 55 Kantaja väittää, että neuvosto sovelsi selontekojen sisältämien tietojen ilmaisemisessa kansainväliselle rikostuomioistuimelle asetusta N:o 1049/2001 eikä väitettyä periaatetta, joka koskee kansainvälistä yhteistyötä Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston perustaman kansainvälisen tuomioistuimen kanssa, koska tällaista periaatetta ei ole olemassa. Selonteot luovutettiin nimittäin Gotovinalle, joka on ranskalainen unionin kansalainen, hänen asianajajiensa välityksellä. Jo tapahtuneen tietojen ilmaisemisen erga omnes -vaikutuksen vuoksi neuvosto ei siis voi kieltäytyä ilmaisemasta selontekojen sisältämiä tietoja kantajalle, sillä muuten se syyllistyy syrjintään, joka voi perustua ainoastaan kantajan etniseen alkuperään tai hänen todelliseen tai oletettuun uskonnolliseen vakaumukseensa.
- 56 Neuvosto kiistää kantajan väitteet.
- 57 Ensinnäkin on niin, että vaikka kantaja katsoo, ettei selontekojä ole voitu luovuttaa Gotovinalle kansainvälisen rikostuomioistuimen kanssa tehtävän kansainvälistä yhteistyötä koskevan periaatteen mukaisesti, koska tällaista periaatetta ei ole olemassa, on todettava, ettei tällä väitteellä voida kyseenalaistaa riidanalaisen päätöksen laillisuutta, koska siinä ainoastaan kritisoidaan oikeudellista perustaa, jonka nojalla selonteot toimitettiin Gotovinalle häntä koskeneen kansainvälisessä rikostuomioistuimessa vireillä olleen menettelyn aikana. Käsiteltävä kanne ei lisäksi koske sen päätöksen laillisuutta, jolla neuvosto päätti luovuttaa nämä tiedot.
- 58 Toiseksi vastauksesta, jonka neuvosto antoi 16.2.2012 unionin yleisen tuomioistuimen sille esittämään kysymykseen, ilmenee, että asiakirjoihin tutustumista koskevassa hakemuksessa tarkoitetuista 205 selonteosta ainoastaan 48 toimitettiin Gotovinan puolustukselle asiassa Gotovina ym., josta kansainvälinen rikostuomioistuin antoi tuomion 15.4.2011. Koska kantaja ei ole esittänyt huomautuksia mainitusta seikasta tai viitannut siihen sen paremmin kirjallisesti kuin istunnossakaan, on todettava, että tietojen aiempaa ilmaisemista koskeva kanneperuste, jos se ylipäänsä on perusteltu, voi johtaa riidanalaisen päätöksen kumoamiseen ainoastaan, jos näitä 48 selontekoa ei olisi annettu tutustuttaviksi.
- 59 Kolmanneksi neuvoston vastineessa ja istunnon aikana esittämistä selityksistä ilmenee ensinnäkin, että tarkkailijavaltuuskunnan koko asiakirja-arkisto toimitettiin 1990-luvulla kansainväliselle rikostuomioistuimelle, jotta rikostuomioistuimen syyttäjät pystyisi panemaan vireille menettelyt niitä henkilöitä vastaan, joiden epäiltiin olevan vastuussa kansainvälisen humanitaarisen oikeuden vakavista loukkauksista entisen Jugoslavian alueella vuoden 1991 jälkeen.
- 60 Neuvosto väittää lisäksi, että asian Gotovina ym., josta kansainvälinen rikostuomioistuin antoi tuomionsa 15.4.2011, käsittelyn aikana rikostuomioistuimen syyttäjät oli pyytänyt neuvoston pääsihteerä, joka on yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja, luovuttamaan hänelle menettelyn kannalta olennaiset asiakirjat, joihin kuuluivat muun muassa edellä 58 kohdassa mainitut 48 selontekoa, jotta niitä voitaisiin käyttää syytettyjen syyllisyyden osoittavina tai heidän puolestaan

puhuvina todisteina ja jotta ne voitaisiin toimittaa puolustukselle. Kansainvälisen rikostuomioistuimen oikeudenkäyntimenettelyä ja todistelua koskevien sääntöjen (ICC Rules of Procedure and Evidence) 70 B artiklasta seuraa, että tietoja, joita syyttäjä haluaa käyttää hankkiakseen uutta näyttöä, ei voida missään tapauksessa käyttää ennen kuin ne on toimitettu syytetyille.

- 61 Neuvoston selityksistä ilmenee myös, että tarkkailijavaltuuskuntaa koskevat asiakirjat, jotka toimitettiin kansainvälisen rikostuomioistuimen syyttäjän toimistoon rikostuomioistuimessa vireillä olleen menettelyn johdosta (ks. edellä 60 kohta), toimitettiin luottamuksellisina kansainvälisen rikostuomioistuimen oikeudenkäyntimenettelyä ja todistelua koskevien sääntöjen 70 B artiklan mukaisesti; artikkelissa todetaan, että ”jos syyttäjällä on hallussaan luottamuksellisesti toimitettuja tietoja ja jos näitä tietoja on käytetty ainoastaan uuden näytön hankkimiseen, syyttäjä voi ilmaista alkuperäiset tiedot ja niiden lähteen ainoastaan tiedot antaneen henkilön tai tahon suostumuksella”.
- 62 Neuvosto väittää, että koska kansainvälisen rikostuomioistuimen syyttäjä oli pyytänyt siltä lupaa käyttää selontekoja todisteina ja toimittaa ne puolustukselle, se oli tutkinut pyyntöjen kohteen ja määritellyt olosuhteet, joissa selonteot voitiin luovuttaa Gotovinan puolustukselle, minkä johdosta syyttäjälle toimitettiin sensuroidut toisinnot, jotka oli tarkoitus toimittaa puolustukselle ja joita oli tarkoitus käyttää näyttönä kansainvälisen rikostuomioistuimen oikeudenkäyntimenettelyä ja todistelua koskevien sääntöjen 70 B artiklan nojalla (ks. edellä 61 kohta).
- 63 Vaikka kantaja väittää, että selonteot toimitettiin Gotovinalle asetuksen N:o 1049/2001 nojalla, on näin ollen todettava ensinnäkin, ettei kantaja riitauttanut sitä, että menettelyssä välitetyjä tietoja käytettiin ainoastaan, jotta kansainvälisen rikostuomioistuimen syyttäjä sai uutta näyttöä rikostuomioistuimessa vireillä olleessa asiassa, kuten edellä 59–62 kohdassa esitetään. Niiden selitysten valossa, joita neuvosto on antanut menettelystä, jossa selonteot luovutettiin Gotovinan puolustukselle kansainvälisessä rikostuomioistuimessa vireillä olleen menettelyn yhteydessä, on lisäksi todettava, ettei minkään asiakirja-aineistoon sisältyvän tiedon perusteella voida olettaa, että neuvosto olisi luovuttanut kyseiset 48 selontekoa Gotovinalle tämän asetuksen N:o 1049/2001 perusteella esittämien asiakirjojen tutustuttavaksi saamista koskevan pyynnön nojalla. 30.5.2007 päiväystä hakemuksesta, johon kantaja viittasi ensimmäisen kerran istunnossa ja jolla Gotovina tai hänen asianajajansa olivat hänen mukaansa pyytäneet neuvostolta oikeutta tutustua selontekoihin, on riittävää todeta, ettei tällaista asiakirjaa, jonka olemassaolosta ei ole varmuutta, ole esitetty käsiteltävässä asiassa.
- 64 Näin ollen kanteen kolmas kanneperuste ja siis koko kanne on hylättävä, eikä kantajan 21.1.2010 päivätyssä kirjeessään pyytämästä prosessinjohtotoimesta ole tarpeen määrätä.
- 65 Työjärjestyksen 41 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan nojalla esitetystä pyynnöstä kieltää neuvoston edustajia esiintymästä asian käsittelyssä on todettava, ettei kyseisten asiamiesten moitittu toiminta eli se, etteivät he ilmoittaneet unionin yleiselle tuomioistuimelle asiassa syyttäjä vastaan Ante Gotovina, Ivan Čermak ja Mladen Markač annetusta ratkaisusta (edellä 16 kohta), ole käsiteltävässä asiassa peruste estää näitä esiintymästä asian käsittelyssä.

Oikeudenkäyntikulut

- 66 Työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantaja on hävinnyt asian, hänet on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut neuvoston vaatimusten mukaisesti.

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (laajennettu toinen jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) **Kanne hylätään.**
- 2) **Ivan Jurašinović vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan ja hänet veloitetaan korvaamaan Euroopan unionin neuvoston oikeudenkäyntikulut.**

Forwood

Dehousse

Prek

Schwarcz

Popescu

Julistettiin Luxemburgissa 3 päivänä lokakuuta 2012.

Allekirjoitukset